

Det kongelige justis og beredskapsdepartement

18.1.13

Høring om rapport om etterkontroll av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker

Stine Sofies Stiftelse er en prosjektorganisasjon med følgende hovedmålsetting:

- FOREBYGGE vold og overgrep mot barn
- AVDEKKE vold og overgrep mot barn
- IVARETA det voldsutsatte barnet
- PÅVIRKE myndighetene til å bedre barns rettsvern

Det kan innledningsvis presiseres at Stine Sofies Stiftelse generelt imøtekommer alle endringer som styrker rettstilstanden og ivaretagelsen av barn, pårørende og etterlatte. Stiftelsen vil ikke kommentere alle endringer/innspill som arbeidsgruppen omtaler i sin rapport, men vil fokusere på fornærmede og etterlattes rettigheter i forbindelse med gjenåpning av straffesak.

Et av forslagene til arbeidsgruppen er at kommisjonen selv avgjør når fornærmede skal underrettes, og begrunner dette med at fornærmede i saker som gjelder krenkelse av personlig integritet vil kunne finne underretning belastende. Arbeidsgruppen mener at kommisjonen selv kan utsette underretning til det ligger an til en gjenåpning av saken eller informere samtidig som domfelte får avslaget. Slik stiftelsen leser arbeidsgruppens forslag, vil det bero på en konkret vurdering fra kommisjonen om tidspunktet for underretning av fornærmede/etterlatte. Stiftelsen har gjennom sitt arbeid hatt kontakt med fornærmede og etterlatte, som har ulik erfaring med underretning fra kommisjonen.

Eksempel 1: Familien ble kontaktet av media angående domfeltes begjæring om gjenopptakelse av straffesaken. Dette var en stor belastning for de etterlatte. Den bistandsadvokaten fornærmede eller etterlatte hadde under hovedforhandling bør orienteres om mottatt begjæring, slik at vedkommende eventuelt kan varsle sin tidligere klient.

Eksempel 2: Familien fikk en uke før saken skulle opp til behandling hos kommisjonen beskjed om at de kunne få oppnevnt bistandsadvokat for å komme med kommentar til begjæringen. Advokaten fikk så tilsendt en ikke ubetydelig bunke dokumenter som måtte gjennomgå på under en uke. I saker hvor det ligger an til gjenopptakelse, eller hvor kommisjonen oppnevner bistandsadvokat for de etterlatte, bør det gis mer enn en uke til bemerkninger til begjæringen.

Eksempel 3: Familien har løpende blitt holdt underrettet om saken via sin bistandsadvokat slik at de hadde anledning til å komme med innspill til de ulike

begjæringene om gjenåpning. For denne familien har dette vært viktig, selv om Stiftelsen ser at dette ikke nødvendigvis gjelder alle etterlatte.

Videre er det under pkt 3.2.8.2 *Allmennhetens dokumentinnsyn* drøftet innsyn i dokumenter, hvor blant annet hensynet til fornærmede og andre omtalte er vurdert. Arbeidsgruppen mener det bør være en viss adgang til dokumentinnsyn, og foreslår en utvidelse i forhold til gjeldende rett på dette punkt, slik at det unntaksvis åpnes for en begrenset adgang til å gi innsyn også i taushetsbelagte personopplysninger.

Stiftelsen mener åpenhet er viktig, men at en del opplysninger kan være spesielt sensitive for fornærmede og etterlatte. Et eksempel er opplysninger gitt i avhør. Etterlatte er i en spesielt sårbar situasjon under avhør, og kan komme med opplysninger av både privat og sensitiv art. En pårørende som opplevde å få barnet sitt voldtatt og drept ble spurt intime spørsmål angående eget seksualliv og andre detaljer rundt familien i avhør og opplevde det som støtende at journalister via advokat hadde fått tilgang avhørene ved sak om gjenåpning.

Hensynet til fornærmede taler for en begrenset domstolskontroll, da en full overprøvingsadgang vil medføre at flere saker bringes inn for domstolen, selv om det ikke nødvendigvis er grunnlag for det. En full overprøvelsesadgang vil medføre at en sak vil kunne prøves i sin helhet, noe som vil være en større belastning for den fornærmede og de etterlatte. Stine Sofies Stiftelse mener at domstolskontroll er en viktig sikkerhet for den domfelte, men er enig med utvalget i at det bør begrenses til den generelle lovtolkningen, myndighetsoverskridelse og grove saksbehandlingsfeil.

Det blir vurdert av arbeidsgruppen om det skal innføres en tidsfrist for å få gjenåpnet saken sin, en aktivitetsplikt. Arbeidsgruppen uttaler at hensynet til fornærmede i en viss grad tilsier en slik tidsmessig grense, da en gjenåpningsbegjæring representerer en belastning for fornærmede. I mot en slik tidsfrist argumenteres det med at det i mange saker ikke er noen fornærmede eller fornærmede ikke har sterk interesse i saken, eller ønsker gjenåpning fordi feil person er domfelt. Arbeidsgruppen konkluderer derfor med at fornærmedes interesser ikke entydig taler for en frist for gjenåpningsbegjæring.

En begjæring om gjenåpning vil alltid være en belastning for fornærmede og etterlatte. I noen tilfeller er det gode grunner for en slik begjæring, i andre tilfeller er det ikke det. Adgangen til gjenåpning er svært viktig, og Stiftelsen er enig at det ikke bør innføres en tidsfrist, da det også flere år senere kan være grunn til gjenopptakelse. Stiftelsen støtter likevel utvalget sitt forslag i forhold til saker med strafferamme under seks måneder.

Et annet spørsmål er om det burde settes begrensning på hvor ofte domfelte skal kunne begjære saken gjenopptatt. En etterlatt opplever at domfelte stadig sender inn nye begjæring om gjenåpning, noe som selvsagt er en stor belastning for familien. Saken blir omtalt mye i media, og familien får ikke en avslutning. Arbeidsgruppen går ikke inn for å innføre begrensning på antall begjæring. Stiftelsen er enig at retten til begjæring

av gjenåpning er en viktig rettighet for domfelte, og ønsker ikke å fjerne denne rettigheten. Likevel stiller stiftelsen seg undrende til domfeltes adgang til gang på gang å sende inn ny begjæring om gjenåpning uten tilsynelatende nye beviser i saken. Stiftelsen spør seg om det ikke bør settes en frist på hvor ofte man kan sende inn begjæring eller om begjæringer uten grunnlag bør kostnadsføres den domfelte. Stine Sofies Stiftelse mener at advokater har en særlig plikt til å stanse gjentatte begjæringer ved å realitetsorientere klienten sin når det er klart at de gjentatte begjæringene ikke vil føre frem.

Med vennlig hilsen

Stine Sofies Stiftelse

Ada Sofie Austegard
Leder
Stine Sofies Stiftelse

Mari Jensen
Jurist
Stine Sofies Stiftelse